



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Practica Theologiae Mysticae

Gelen, Victor

Coloniae Agrippinae, 1652

De spectantibus ad status primae partis in communi. Decisio Qvinta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9766

accidit in interiori statu animæ, velut si quis ingentem, eamque per obscuram fabricam deiiceret, eo fine, ut in loco vacuo lumen, & calorem solis consequeretur.

Et talis in anima felix mutatio, non ita facilè, aut modico tempore perficitur; sed apud nonnullos tota vita perseverat; apud alios pluribus annis; pauciores tamen, postquam aliquot mensibus, aut medio circiter anno meditati fuerint, ad vltiora citius se præparantes, ex gratia, & diligentia, explicitum meditandi modum deserunt, & aspirationis facilitatem sequuntur: ita tamen, ut ad cautelam, & ne diuagari contingat, si aridiores forent, ad aliquam meditationis propositam materiam, confugere possint. Qui autem tota, aut penè tota vita, fructuosè explicita meditatione occupantur, frequenter magno spiritus solamine orationes iaculatorias, & aspirationes commiscent; in

praxi enim impossibile est aliter contingere, cum aspirationes scintillæ sint amoris excussi à meditatione.

At cum certò didicerit meditans, se aspirationum vsu facilius Deo coniungi, & resolutò magis animo mortificationis, & virtutis molestiam subire, securus ad status aspirationis, modos, & regulas transeat; siue multum, siue parum temporis in meditationis explicito studio impenderit; præsertim cum experientia didicerit, quibuscunque meditandi modis, nihil sibi amplius accedere profectus, & ob internam molestiam, quasi meditandi impossibilitatem; in aspirationis autem vsu benè omnia peragendi facilitatem experiri. Atque hisce de statu meditationis positus, necessario hoc loco ad securam utilitatem praxis, quædam interponenda sunt, quæ ad omnes status primæ huius partis referuntur.

*a De his Conform.
habet Ioan. à Cruce asc. mont. l. 2. c. 13.*

DE SPECTANTIBVS AD STATVS PRIMÆ PARTIS IN COMMVNI

DECISIO QVINTA.

NE aut Scholastici ingenium, aut Practici tædium, iusta commotione stomachari videantur, quod crambe recocta, iteratisq; vicibus inuoluantur, quæ separatim, & ordinatè dicenda forent; hinc documenta quædam, ceu generales regulas statibus primæ Partis, scilicet Meditationis, Aspirationis, & Contemplationis, tam negatiui, quam affirmatiui modi, necessarias; post aliqualem

lem instructionem, & praxin adeptam, hoc vt conuenientiori loco, subijcere oportuit, & dicere,

- I. Ex amissione originalis iustitia profuere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & amoris diuini exercitijs sanandam.
- II. Exercitium mortificationis, & virtutis, in actibus certis, & determinatis, est omninò necessarium.
- III. Quod sensibilis deuotio ordinetur ad lenimentum natura corrupta, virtutis, & charitatis exercitia.
- IV. Quod sensibilis deuotio, ne exponatur gula spirituali, visionibus, & illusionibus Demonum, sobriè accipienda sit.
- V. Tempore orationis mentalis inordinatam violentiam cauendam esse.
- VI. Quod tempore orationis mentalis, super omnia sincerus animus erga Deum sit spectandus.
- VII. De modo se habendi circa distractiones tempore orationis mentalis.
- VIII. De modo se habendi in tentationibus.
- IX. De quibusdam impropriis causis priuationis, tædij spiritualis, & subtractionis sensibilis deuotionis.
- X. In ariditate vim irascibilem per actus rectæ intentionis, & resignationis excitandam esse.

ARTICVLVS PRIMVS.

Ex amissione originalis Iustitia, profuere omnium vitiorum radicem, non nisi virtutum, & diuini amoris exercitijs sanandam.

Infelix ego homo, rectè inclamat Apostolus, a quis me liberabit à corpore mortis huius. Video enim, inquit, aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis; quia non quod volo bonum, hoc facio; sed quod nolo malum, hoc ago. Eiusmodi autem repugnantiam cum quilibet in se plus minus ita experiatur, vt in mystica exercitatione, quam

plurimum sentiat impedimenti, perfectionis spiritualis amantes, & qui pro Domino non ita certant, quasi aërem verberantes; sed castigantes corpus suum, & in seruitutem redigentes; dum volunt facere bonum, quod reperiunt adiacens malum radicitus extirpare gestiunt, & sollicitè conantur. quod cum maximè sit necessarium, pro faciliori notitia & praxi tria hic dicenda erunt: Primò, vnde dicta repugnantia profluat. Secundo, quod virtutum moralium, & Theologicarum; Tertio autem diuini amoris infatigabilibus exercitijs, sananda sit. Ad primum ergò quod attinet, sciendum est quod [Deus fecit Hominem rectum. b erat autem recti-

a Rom. 7. b S Thom. I. p. quest. 95. n. 1. c.

rectitudo secundum hoc, quod ratio subdebatur Deo; rationi vero inferiores vires; & animæ corpus. Prima autem subiectio erat causa & secundæ, & tertiæ. quam diu enim ratio manebat Deo subiecta, inferiora ei subdebantur:] [posteaquam verò a præcepti facta est transgressio, confestim gratia deserente diuina, de corporum suorum nuditate confusi sunt, senserunt enim motum inobedientis carnis suæ, tanquam reciprocã pœnam inobedientiæ suæ; Ex quo datur intelligi, deserente gratia, soluta est obedientia carnis ad animam; quod per gratiam in anima existentem inferiora ei subdebantur.] atque ita [ex dissolutione harmoniæ b originalis iustitiæ,] subsecutus est [linguor e naturæ, id est, inordinata dispositio: [idque [non vt pura priuatio, sed vt habitus d corruptus, & inordinatam dispositionem partium animæ] causans. hinc ergo sequitur, quod omnes defectus e virtutum possint reduci ad peccatum originale, in quantum includuntur in carentia originalis iustitiæ, quæ totam animam perficiebat.] hoc ipsum autem principaliter in tribus animæ viribus quam maximè videre licet. Primò enim vis rationalis admodum obscurata est, & mentis hebetudine obuoluta, ita vt ad primam, & summam veritatem sese habeat, vt oculus noctuæ ad lucem. Secundò autem vis concupiscibilis ab incommutabili bono ad commutabile, vsque adeo conuersa est, vt

in his, quæ sensibus percipit, facillimè tanquam muta animalia corrumpatur. Tertio verò, vis irascibilis, tam infirma & debilis est, vt malo, & quidquid bono, aut virtuti aduersatur, vix sine graui violentia reluctari possit.

Ad secundum autem quod attinet, sicut ex amissione originalis iustitiæ tanquam ex radice, omnia vitia, & peccata profluunt, ita ex contrario virtutum scilicet remedio curantur; vario tamen virtutis gradu. Et primò quidem cum [homo secundum suam naturam sit animal politicum; virtutes quæ in homine existunt secundum conditionem suæ naturæ politice vocantur, pro ut scilicet homo secundum has virtutes rectè se habet in rebus humanis gerendis.] Secundò verò [quia ad hominem g pertinet, vt etiam ad diuina se trahat, quantum potest, & hoc nobis in sacra Scriptura commendatur multipliciter (secundum illud *Matth. 5.* Estote perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est;) necesse est, ponere quasdam virtutes, medias inter politicas, quæ sunt virtutes humana; & exemplares, quæ sunt virtutes diuina: quæ quidem virtutes distinguuntur secundum diuersitates motus, & termini; ita scilicet, quod quædam sunt virtutes transeuntium, & in diuinam similitudinem tendentium: & hæ vocantur virtutes purgatorie; ita scilicet, quod prudentia omnia mundana diuinorum contemplatione despiciat, omnemque animam co-

E

gita-

a S. Tom. *ibid.* b 1. 2. q. 81. n. 1. e. c *ibid.* d *ibid.* ad r. e 2. 2. q. 53. a. 1. ad 2. f *Platin.* apud *Macrob.* g 1. 2. q. 61. n. 5. c.

gitationem in diuina sola dirigat: temperantia verò relinquat, in quantum natura patitur, quæ corporis vsus requirit: fortitudinis autem est, vt anima non terreatur propter excessum à corpore, & accessum ad superna. Iustitia verò est, vt tota anima consentiat ad huiusmodi propositi viam. Quædam verò sunt virtutes iam assequentiæ diuinam similitudinem, quæ vocantur virtutes iam purgati animi, ita scilicet, quod prudentia sola diuina intueatur, temperantia terrenas cupiditates neficiat, fortitudo passiones ignoret, iustitia cum diuina mente perpetuo societur, eam scilicet imitando, quas quidem virtutes dicimus esse Beatorum, vel aliquorum in hac vita perfectissimorum.] Tertio autem [sunt aliæ virtutes homini necessario infusæ a ad supernaturalem finem consequendum, quæ Theologicæ dicuntur. & sunt b Fides, Spes, Charitas. Et primò quidem, quantum ad intellectum, adduntur homini quædam principia supernaturalia, quæ diuino lumine capiuntur: & hæc sunt credibilia, de quibus est fides. Secundò verò est voluntas, quæ ordinatur in illum finem: & quantum ad motum intentionis in ipsum tendentem, sicut in id quod est possibile consequi: quod pertinet ad spem: & quantum ad vnionem quandam spiritualem, per quam quodammodo transformatur in illum finem, quod fit per charitatem: appetitus enim vnuscuiusque rei naturali-

ter mouetur, & tendit in finem sibi connaturalem: & iste motus prouenit ex quadam conformitate rei ad suum finem.] Quia verò [peccatum originale est habitus, qui est inordinatio e naturæ, non autem actuale peccatum, quod est inordinatio actus:] hinc è contrario, [virtus d est bona qualitas mentis, qua rectè viuatur, qua nullus malè vitur, quam Deus in nobis sine nobis operatur,] pro huius autem diffinitionis notitia est notandum, quod habituum operatiuorum e aliqui sunt semper ad malum sicut habitus vitiosi, aliqui vero quandoque ad bonum, & quandoque ad malum; sicut opinio se habet ad verum & falsum: Virtus autem est habitus semper se habens ad bonum, & ideo vt discernatur virtus ab his quæ semper se habent ad malum, dicitur, Qua rectè viuatur: vt autem discernatur ab his, quæ se habent quandoque ad bonum, quandoq; ad malum, dicitur, Qua nullus malè vitur. Causa autem efficiens virtutis infusæ (de qua diffinitio datur) Deus est; propter quod dicitur, Quam Deus in nobis sine nobis operatur.] in actus autem exercitio Virtus est actus ordinatus, & debitus: Vitium est actus inordinatus, & illicitus. Vtriusque autem actus tam vitij scilicet, quam virtutis, maiores vel minores fiunt, secundum quod intenduntur, vel remittuntur, ac etiam pro [obiectionum diuersitate f multiplicantur; tam circa operationes, quam passiones.] ac variè exer-

cen-

21.2.9.62.2.1.c. b. 3. c. c. 1.2.9.82.2.1. ad 2. ibid. 9.55.2.4. d. ibid. in o. c. ibid.
f. 1.2.9.69.2.1.c. 6. 2. 3. 4.

eentur ad vitia extirpanda; & quidem directe per contraria; ita vt sicut vitium contrariatur virtuti, sic pro sanando aliquo vitio assumitur talis virtus, quæ vitio ex toto opponitur, vt v. g. vitio superbiæ humilitas, luxuriæ castitas, superfluitati paupertas Euangelica, garrulitati silentium, ac ita consequenter de singulis; prout ad longum tot inuenire est libros, vt te integris sarcinis onerare possis: ad quos quilibet, pro vt sibi permittitur, aut à viro intelligente persuasum, vel secundum propriam deuotionem magis utile visum fuerit, recurrere potest. Nostri enim instituti non est, eiusmodi libros de nouo describi, aut imprimi facere: qui pro cuiuslibet captu, & mensura donationis Christi, accuratè satis ea, quæ pertinent ad vitia cuiusque extirpanda, ac virtutes inferendas pertractant. Vnde etiam hoc loco ea duntaxat breuiter ponimus, quæ ad notitiam praxis necessariò face-re, iudicauimus.

Ad Tertium verò quod attinet; nihil vsque adeo vicissim ex radice inordinatum appetitum, tam sensituum, quàm intellectuum sanare potest, quàm [charitas, quæ est habitus in anima creatus, a qua homo inclinatur in actus omnium virtutum propter Deum, vt illos promptè, & faciliter operetur;] per strenuam actuum virtuosorum exercitationem. Et sic ex radice languor animi, & inordinata inclinatio ad vitia sanari poterit. ita vt etiam virtutes, quæ

inter se connexæ sunt, dum vnã habet alias quoque possideat, ex ipsa bona mentis qualitate profluentes, plus minus tamen intensas, secundum quod in statibus vitæ mysticæ progressum quis fecerit: vt enim ex vera perfectione inordinatas passiones, & corporis dolores potius diiudicet, quàm molestè sentiat; ad donum supernaturalis sapientiæ, si non potius ad altiorem aliquam gratiam, pertinere videtur. Sicut autem Virtutes Theologicæ absque charitate esse non possunt, ita virtutes politicæ, vel [morales, b quæ scilicet per humanam industriam acquiruntur, sine charitate esse possunt;] & prò dolor sunt nimis apud illos, qui ambitionis vitio elati; ne vlli inferiores videantur, & laudem quoque ex virtute, ac spiritali vita ad oculum, pharisæis, & sepulchris dealbatis proprium, venentur: iisdem politicis nimirum & moralibus virtutibus se ornare solent. in quo quidem simulationis genere longè præcellunt illi, qui Satanæ malitia perfusi, tum maxime solari videntur, cum per fictas c Ecstases, visiones, & reuelationes phantastica compositione ementitas, sua diuendunt, & apud incautos, præter omnium virtutum culmen, etiam sanctitatis honorem aucupare norunt. & ideo pro omni cautela fructus charitatis, & opera carnis examinet ille, qui decipi non vult. [omnes enim species iustitiæ d quas habent serui Dei in veritate, possunt habere serui Diaboli in simulatio-

E 2 ne. so-

a 2. 2. q. 23. n. 2. c. b 1. 2. q. 65. n. 1. c. c infra decis. 8. n. 5. d S. Chrysostr. apud Harph. l. 1. p. 2. c. 98.

ne, solam autem charitatem Spiritus sancti non possunt habere.] sunt autem opera carnis *a* fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, idolorum seruitus, veneficia, inimicitia, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, commestationes, & his similia. Fructus autem Spiritus sunt charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Et secundum hæc quomodo *b* in aquis resplendent vultus prospicientium, sic corda hominum manifesta sunt prudentibus. qui ergo vtiliter virtutum exercitio vitia superare, & ex radice delere voluerit, in omnibus suis actionibus ad primam charitatem, quæ Deus est, per internam recollectionem, seu præsentiam Dei confugiat, & oculum spiritus semper ad Deum conetur eleuare: siue hoc fiat per aspirationem, intuitum, vel contemplationem, vel actus resignationis, mortificationis, humiliationis, vel alia quæcunque demum, per quæ quilibet sese ad intra attentius ad Deum occupare poterit.

Virtutis tamen amans, & sincerè studiosus non contristetur, si etiam post multorum annorum labores, & perfectionis conatus, varijs passionibus sese adhuc subijci videat. nam [passiones *c* neque virtutes sunt, neque malitiæ,] & etiam [omnes *d* motus appetitus sensitui passiones dicimus,] motus scilicet

primo primi, in quibus nec vitium, nec virtus est. Atque etiam hinc sequitur, quod [virtutes *e* morales, quæ sunt circa passiones, sicut circa propriam materiam, sine passionibus esse non possunt: cuius ratio est, quia secundum hoc sequeretur, quod virtus moralis faceret appetitum sensituum omnino otiosum: non autem ad virtutem pertinet, quod ea quæ sunt subiecta rationi, à proprijs actibus vacent: sed quod exquantur imperium rationis proprios actus agendo. Vnde sicut virtus membra corporis ordinat, ad actus exteriores debitos, ita appetitum sensituum ad motus proprios ordinatos,] ac etiam virtutis exercitium non turbat, sed ad virtutem pertinet, quod [aliquis bono habito fruatur, *f* vel non habitum habere desideret. vel quod etiam malum futurum caueat, vel quod appetitus sensituius rationi conformetur, vel quod tristetur moderatè *g* in quibus tristandum est. [& hoc *h* etiam vtilè est ad fugiendum mala: sicut enim bona propter delectationem promptius quærentur; ita mala propter tristitiam fortius fugiuntur.]

Nemo autem è contratio virtutis exercitio se satisfecisse, aut rem magnam se præstitisse persuasum habeat, si culicem excolans, camelum deglutiat, & si in rebus corpori necessarijs, v.g. in potu aut cibo, vel similibus, subindè modicum quid sensualitati subtrahat, & interea vitia spiritus, puta vanam

glo-

a Gal 5. *b* Proverb. 27. *c* Aristot. 2. Ethic. c. 5. d 1. 2. q. 59. a. 3 c. *e* ibid. f. 1. 2. q. 59. n. 3. c. *g* 2. Ethic. c. 7. *h* ibid.

gloriam, propriam æstimationem, iram, vindictam, similiaque complura minus obseruet, aut non strenuè emendet. austeritatis namque & abstinentiæ virtus, primò quidem in charitate, & in orationis frequentia radicata, alias pleræque, & singulariter spiritus virtutes, comites habere solet: si eiusmodi austeritates in Deo radicem iecerint, & non in alio aliquo spiritus vitio, pro vt complura exempla docent illum qui ex multa lectione fructum capere nouit. Vt autem in virtutis praxi solidè spiritualis Athleta deducatur, consequenter urgemus, & dicimus,

Exercitium mortificationis & virtutis, in actibus certis, & determinatis esse omnino necessarium.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Pla consideratione diuina, & humana mysteria percurrere, ipsi etiam naturæ gratum est, & consolatorium; at virtutis, & mortificationis exercitium, etiam constanti animo horrorem incutit. Tepidiores ergò ne meditationem non perfecisse videantur, dum affectum ad imitandas Saluatoris, B. Virginis, aliorumque Sactorum virtutes, & mortificationes excitant, in genere quidem secum statuunt, ac proponunt, in omnibus Deo placere, omnia quæ recta, pia, & optima nouerint, imitari, dein nihil penitus, aut minus, quam modicum præstantes. Cum autem actiones humanæ sint singulares, ea-

rumque nullus præ momentanea successione, apud nos sit numerus, quis sincerus mortificationis amator in genere singula corriget? et si cum proposito particulari v.g. tribus vicibus hoc die contemptus suscipiatur; vix tamen se hoc ex corde præstitisse comperit, quis absque propria tepiditate, & deceptione, omnia & singula, generali tali quali cogitatione, in melius emendanda, libimet persuadere audeat?

Eapropter spiritualis profectus sincerus amator, virili pectore indices fetura animaduersione seipsum determinatis actibus mortificationis, qui inordinatos appetitus respiciant, excruciet, & dicat (ò fons a vitæ moriar, vt te videam; mortificem me, vt te scuar; abnegem me, vt liceat loqui tecum.) ne mors ingrediatur per *b* fenestras sensuum externorum, & internorum, addatque imaginationi, & intellectui ad antiquas & memoria recorditas species, nouissimas peiores prioribus. Si verò mysticus non vsque ad eò se pronum ad immortificationes inuenierit, non ideo tamen naturam in melius commutare desinat, sed actus determinatos alicuius virtutis, puta humilitatis, mansuetudinis, &c. exercendos statuat. Virtus enim cum sit recta animi affectio, bonum sub ratione pulchri, & decoris appetens, occasionem præbebit abundantem, vt in die malo tentationis, & ariditatis non facile, ab incommutabili, ad commutabile bonum desleat. Veruntamen qui durioris certioris natu-

E 3

ram

a S. August. in soliloq. b Ierem. 9.

ram experiuntur, esto animus promptus fit; cum tamen caro sit infirma, & ad obsequendum religiosis functionibus contraria, sancto a odio in seipos excandescentes, statuunt illud Prophetæ. *b* Persequar inimicos meos, & comprehendam illos, & non conuertar, donec deficient; confringam illos, nec poterunt stare, donec cadant subtus pedes meos. quasi diceret, si alius gustus erga Deum mihi non sit, in hoc gaudebo, quod meipsum quoquo modo mortificare possim, qui ex mea propria imperfectione incapax sum, diuino solatio perfrui.

[Debet ergò humana natura bestialis, *c* carnalis, & indomita quibusdam violentis, & continuis exercitationibus habilitari ad spiritalia: velut iumentum indomitum, ad iuga corporalia, & onera portanda.] non tamen cum indiscreto impetu, quo aliqui vno die seipos penè suffocant, alio autem plus æquo sibi indulgent, [sed *d* natura paulatim frangenda est, & in consuetudinem illi vertenda mortificatio, idque diligenter, & irremisso studio, imò, & perseveranter; neque enim hoc vnius diei, nec modici temporis negotium est. Perseuerantia demum, quod prius molestum, ac difficile erat, iucundum, & facile reddet, vti de Sanctis legitur, qui in paucis vexati *e* in multis benè disponentur.] Qui autem in *f* minori infidelis est, & in maiori erit: & si quis in tot

auxilijs regularis disciplinæ, à quotidianis immortificationibus non abstinere, etiam tanquam porcus diuinarum consolationum margaritas conculcasset: unde iure merito aridi, & steriles ingrediuntur, & egrediuntur, sibiipsis quidem graues, feruentioribus autem intolerabiles. [naturæ enim sensualitates, *g* & oblectationes etiam in minimis exequentes, facilè refrigerant in amore, desipiunt in spiritali sapore, decrescunt in virtute, defluunt in abominandam ingratitude, & tepiditate.] Vnde & talibus dies formabuntur, & nemo *h* in eis: vt scilicet canitiem, & caluitiem annosa vita consequantur; pietate quidem, & virtute inanem, duritia autem spiritali plenam.

Cæterum actus determinatos mortificationis, & virtutis requiri per explicitum, & quotidianum propositum, ad orationis mentalis initium, & progressum in statibus incipientium & proficientium, (vt conditio sine qua non, scilicet meditatio, aspiratio, vel contemplatio decenter peragi valeant) ab eo maximè prouenit, quod ex originali peccato homo magis sit inordinatus in voluntate, quàm in intellectu. Vnde etiam facilius benè & rectè agenda cognoscit, quàm vt illa velit, & in actum deducat. intellectus enim tantummodo bonam actionem per apprehensionem incipit, voluntas autem, dum quod intellectus cognouit in opere perfi-

a de quo fusè Alphons, Madril. de meth. seru. Deo. *b* Psal. 17. *c* Harph. l. 3. p. 5. c. 34. *d* Taul. Dom. 17. post Trin. serm. 2. *e* Sap. c. 3. *f* Luc. 16. *g* Harph. l. 3. p. 3. c. 18. *h* Psal. 138.

perficit, bonum integrum, & perfectum complet. hinc etiam [non intellectus sed voluntas & virtutis simpliciter subiectum est.] quia verò modi sese mortificandi tam innumerabiles sunt, & varij, quam naturæ corruptæ, & vitæ humanæ instabilitas, ac nouæ, & se inuicē subsequentes inordinatæ inclinationes. eapropter semel pro semper obseruandū est, vt in omni tempore, actu, & occasione contra appetitum sensitium (cum moderamine tamen, & discretionē) procedat. vt v. g. si inclinetur ad loquendum, vel audiendum superflua, vana, aut nociua, vel appetat gustare, aut cogitare illicita; subito, & absque mora ab illis sese cohibeat, animum auertat, & quā maximè actus odij, & contemptus sui ipsius producat, & hoc ipsum non tantum in defectibus notabilioribus; sed etiam minimis; æque enim illaqueat funis ex filo serico tenui; quam ex grosso canabe confectus, dummodo ita ligetur aliquis, quod sui iuris non sit. Tandem vt quisque sua instituat, [Deum b nullus spiritualiter videre poterit, & mundo carnaliter viuere: mori igitur necesse est proprijs carnis cupiditatibus, si vis Deum pura mente orare:] sine pace enim & sanctimonia c nemo contemplantur Deum. Et pax quidem exercitium mortificationis, quo proprij defectus, vitia & malæ inclinationes emendantur, respicit: & [aliud martyrij d genus, non illud, quo colla secantur

ferro; sed quo spiritu facta carnis mortificantur, horrore quidem mitius, diuturnitate autem molestius.] constituit: ac seruat seipsum odiendo, ne perdat seipsum amando. Sanctimonia autem ad exercitium virtutis refertur, & perfectionis religiosæ studiosum ad omnes actus ordinatos, pios, exemplares, ac sanctos imitandos, excitat.

Interea verò, dum per vtrumque, pro vt cuiuslibet diei malitia proposuerit, tam proficiens quàm incipiens mysticus sese depurat, & adornat; sæpè in deuotione, & quiete interna, & acquirenda, & seruanda laboriosa inuenitur occupatio. [si enim passim omnibus interna illa requies, & otium innotesceret, omni profectò exteriori exercitio, ac mortificationis e studio, quæ dura sunt imperfectis, posthabitis, atque neglectis, ante tempus sese interioribus traderent exercitijs: vnde postmodum grauem acediam, & bonorum incuriam operum incursum essent.] quamuis ergo summè necessarium sit incipientibus, & proficientibus, vt per mortificationes vitia eradicent, & per virtutes omne opus bonum imitentur, pro vt hic ex proposito fusius inculcare voluimus, hæc tamen nondum sufficere, consequenter videndum est,

Quod sensibilis deuotio ordinetur ad lenimentum naturæ corruptæ; virtutis & charitatis exercitia.

ARTI-

a 1. 2. q. 56. a. 3. c. b S. Gregor 1. 18. moral. c. 28. c Hebr. 12. d S. Bernard. in Canna Dom. serm. 2. & in Cant serm. 30. e Taul. Instis c. 32.

ARTICVLVS TERTIVS.

Sicut voluntas non mouetur ad aliquid, nisi sub ratione boni, pari modo, vt à bono ad melius promoueatur, sub melioris quoque boni ratione fiat oportet. idè incipientes, & proficientes, (qui naturæ corruptæ, & cupiditatibus onerata impugnationem, absque eo quod mole succumberent, haud quaquam sustinere valerent,) à largitoris benignitate in spiritualibus exercitijs suis, solent benedictionibus dulcedinis præueniri, quo ita brutali corruptionis feritati, diuinum lenimentum accedat, & robur, siue vmbraculum æstus meridiani, ac blandientis mundi, qui licet cum vitijs, & concupiscentijs Tyrones spirituales in consensum non pertrahat, solet tamen forti armatura imaginationem, & concupisibilem vim infatigabiliter oppugnare, alijs atque alijs modis, & adinventionibus. Vnde etiam sensibilis hominis pars, sensibili deuotione affici debet, vt simili scuto se se opponat. & idè [gratia a diuina defluit, vsque in extremas, & infimas animæ vires. Ac indè provenit amor cordialis, & ad Deum delectatio sensibilis, quæ duo replent, & persoluant cor, & sensus, carnem, & sanguinem, omnemque naturam corporalem.] [quando enim voluntas iudicio rationis aliquid eligit, promptius, & facilius id agit, si cum hoc passio in b inferiori parte excitetur; eo quod appetitiua inferior est propinqua ad corporis motum, passio

autem ipsa consequens in inferiori appetitu, est signum, quod sit motus voluntatis intentus. non enim potest esse in natura passibili, quod voluntas ad aliquid fortiter moueatur, quin sequatur aliqua passio in parte inferiori.] atque ita adæquatè, imò fortius, armatus Athleta [cum impetu d quodam (scilicet amoris diuini) inclinat in suum obiectum,] virtutis nimirum, & mortificationis, quorum intuitu facta carnis mortificat, Dei benignitatem in se collaudat, eiusque beneficijs gratias agit.

At prorsus eiusmodi sensibilis deuotio à Deo non datur, vt in eius suauitate nimium quiescat, aut principalis finis exercitiorum spiritualium in ea collocetur, aut etiam eius defectu quærimonia, tristitiaque circumferantur. hoc enim potius esset propriam oblectationem, otium & pigrum, quam robur ad nutrimentum charitatis, virtutis, & mortificationis quærere. à contrario autem cauendum etiam est, ne quis vana complacentia abstractus suis meritis aut virtutibus adscribat diuinam illam dulcedinem, aut alios afflictos, aridosque despiciat, nam tempore suo, etiam si modo in cælum e posteris nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus. Considerandum etiam est miseram vitæ nostræ conditionem dulcibus amara, & iucundis tristitia miscere; grandis enim adhuc restat via, & antequam diuina conuersatione habitualiter dignetur, sæpè consolatiuncula spirituali refici indigebit: fortè ne si videat super se cor-

a Harph. l. 3. p. 3. c. 18, b S. Thom. de verit. q. 27. a. 2. c, c Proph. Abdias c. 1.

cœlum æneum, aut terram cordis sui ferream, animum despondeat. Humiliter ergo sibi sua seruet abscondita, omniaque in Dei gratuitum amorem referat, nec altum sapiat, sed timeat. Pro horum verò maiori euidencia de periculis, quæ in praxi circa sensibilem deuotionem eueniunt, latius hic dicendum erit,

Quod sensibilis Denotio, ne exponatur gula spirituali, visionibus, & illusionibus Daemonum sobrie admittenda sit.

ARTICVLVS QVARTVS.

Gulam spiritualementem, qua incorrecti adhuc homines, Dei dilectionem in carnalis amoris sensibilitatem, peruertere solent; ab omnibus mysticæ disciplinæ Patribus, vt vitiosam & periculosam conspui, nemo non nouit, qui aliquod saltem initium interioritatis posuerit. cum autem varia de sensibili deuotione occurrant obseruatione dignissima, diligentius examinanda erunt ipsius amoris annexa, & circumstantiæ; tum quantum ad subiectum, tum quantum ad modum, tum etiam quantum ad abusum: & tandem ad ipsam Dæmonis illusionem spectare videtur. Quantum ergo ad subiectum attinet, [est quædam affectuosa dilectio, quæ scilicet interdum minus diligentem, & minus perfectum plus afficit. Non ergo quisque tantum diligit, quantum hanc affectuosam dilectionem sentit, & quantum in illo statu sibi

diligere videtur; sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit; & in seruandis mandatis fidelis habetur. Nam dulcis in Deum affectus quodammodo carnalis est & fallax, & interdum potius humanitatis, quàm gratiæ; cordis, quàm spiritus: sensualitatis, quàm rationis: ita, vt magis accendatur aliquando ad minus bonum, & ad maius bonum minus afficiatur, & ad aliquid, quod amplius sapit, quàm quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, qui carnaliter Christum diligebant, cuius præsentia carere nolebant. Vnde tanquam non diligentes eum arguebantur, qui quod delectaret magis, quàm quod expediret, amplectebantur. sic affectuosè quandoque carnalis aliquis, & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valde diligit, sed quod gratiæ dulcedinem degustet. Quæ quantum durat, tantum iuuat; & quam diu durat dulcedo, tam diu durat dilectio. Sed non agnoscitur in bonis istis amicus, nam interdum hanc magis sentit qui leuis est corde, & inops gratiæ. Quia facilius mouetur qui leuior fuerit, & expers consolationis delectabilius oblatam recipit, cuius dulcis affectus causa interdum est, non gratiæ copia, sed mentis inopia. Exigua namque lætificant pauperem.] sincerus ergo spiritualis perfectionis amans sensibili deuotione uti debet, tanquam viuò alimento, quo roboratus vitia sua extirpet, virtutes strenuè imitetur, & opera charitatis promptè exequatur.

F

Ad

^a Harph. l. 3. p. 5. c. 33, ex Richard. super Cantic.

Ad modum verò quod attinet, sciendum est, quod [intellectus *a* & phantasia passionem efferant, vt concupiscentiæ, iræ & huiusmodi; ex quibus cor calefcit, vel infrigidatur.] & sic facile [homo in sua *b* ad Deum conuersione sentit circa cor magnum, validumque motum: quia cor saltat in pectore, velut piscis in aqua; & tunc repente sensitivæ vires colliguntur in vnum, & in vna affectione liquefiunt, ita vt omnem distractionem oporteat cedere. Illis autem, qui in ista via se benè, aut fideliter exercitauerunt, istud continget, quoties, & statim vt se ad Deum conuertere voluerint, etiam millesies in die.

Cordis Impetus.

Quando igitur aliquantisper circa istam introversionem perseuerare vult, tantam violentiam cor suum ab affectionibus sustinebit, quod exteriora membra sua compescere non valebit, quin exterius benè aduertatur ab eo, qui huius rei intelligentiam, aut experientiam habuerit. Cor etiam in corpore non solum saltabit, verum etiam aperiet se, & claudet in modum ianue, ita vt plerumque etiam audiri possit. Ex hac magna cordis agitatione, sæpè venit in caput ascendendo magnus ventus, ac si gladio caput ipsum percuteretur: quia impulsus cordis adhuc sursum ascendit, & si habuerit caput debile, diu durabit iste ventus: si verò fortis capite fuerit, peribit mox, vt exercitium dimiserit: imò non recipiet

ipsum, nisi cum punctationibus, quæ statim recedent.

Exercitia fortia quatenus exercenda.

Et secundum hoc necesse est, vt vigorosa stimulatua exercitia moderetur, ne caput suum nimis debilitet, sed expectet (moderata exercitacione) donec exercitium per se subtilius efficiatur, quia quanto diutius se homo in isto exercitauerit, tanto aptior semper efficitur spirituales impulsus recipere, & vti sine læsione. Simili modo contingit ex isto magno, vigoroso, impetuoso, aut stimulatuo exercitio, quo sanguis circa cor propter ingentem calorem, & pressuram bullire incipit, præsertim in illis, qui natura impetuosi, & studiosi sunt, & affectione stimulatui, aut impulsui, qui licet sentiant præfatum calorem circa cor, aut sanguinis ebullitionem, nihilominus instant se per suum exercitium semper perurgendo sine discretione; finaliter autem sæpè se ipsos perducunt in magnam tribulationem, quia sanguis ex continua ebullitione circa cor, valde ingrossatur, & inhabilitatur.

Cordis Clausura.

Et cor hominis, (quod naturaliter se aperit in omni iucunditate, & affectuositate, in omni actiuosa deuotione, & sensibili amore) naturaliter se claudit, eo quod non vult recipere grossum sanguinem iacentem circa cor ingrossatum ex nimio calore, qui euenit in exercitacione: & tunc spiri-

tua-

a S. Thom. opusc 35 in fine, b Harph. l. 2. p. 3. c. 42.

tualis iucunditas vertitur in mœrorem, quia naturale est, vt clausum cor contristeretur, & triste claudatur: Hæc autem clausura cordis frequenter tam firma efficitur, vt nullo modo iterum velit aperiri: & tunc priuantur omni deuotione sensibili, aut experimentalī, & sensibili amore: tunc conqueruntur se à Deo derelictos, & in pusillanimitatem deueniunt, & penè in desperationem, cum tamen verè hoc sibiipsis fecerint per indiscreta exercitia, quibus naturam inhabilem fecerunt ad seruiendum spiritui. Et quantò amplius laborant cum violentia pro deuotione recuperanda, tantò magis ab ea elongantur. Etiam per impatientiam, & inquietudinem cordis magis indispositi efficiuntur, obtenebrantur, obdurantur, & peruertuntur in seipsis, perduntque se ad ineffabilem angustiam, & tribulationem.] & hi quidem longè melius ad profectum spiritualem operarentur, si nimiam hanc, & impetuosam sensibilitatem, subtili ad Deum complacentia declinarent; quod quidem si in principio vitæ spiritualis non fiat, difficulter ex annoxa sensualitate erui poterit.

Circa abusum autem ex sensuali hoc amore, videas subinde quosdam viros, maximè verò deuoti fœminei sexus, annus, & iuenculas, ad libitum quasi in raptum abire, in terram cadere, viribus, & penè vita destitui; cum admiratione maxima, laudis, & sanctitatis no-

ta presentium. quæ etiam, quod indignissimum est, Scioli quidam, & praxis spiritualis ignari, ne dicam rudes confessarij vt penè miracula reuerentur; non attendentes si eiusmodi ex Deo, & mystica ecstasi, raptuè procederent, quod tam notabiles inobedientias, aut superbiæ, aliorumque defectuum maculas, comites non haberent. prouenit autem (præterquam quod Satanica illusio in talibus suam operam egregiè collocare valeat) similis deceptio ex inordinata sensualitate, quam ex gaudijs Sacræ Humanitatis Christi mysterijs ad naturam propriam trahunt; sicut è contrario mater filij sui amans, vbi eius mortem intellexerit, ipso instanti extra se rapta, decedit, languescit, & immobilis penè animam efflat: quæ potius deliquia inordinato amore cor, & spiritus vitales opprimente, quam exercitia mystica dici debent. At cum de istis plurima notatu dignissima spirituales a magistri tradiderint, sufficiat hic prudentem virum monuisse, ne similibus leuiter fidem adhibeat, magnificiat; certus, quod sensibilis illa deuotio (non tantum status meditationis, vel aspirationis, sed contemplationis, omniumque statuum modi operandi naturaliter) amorem concupiscentiæ paulatim tanquam sub cineribus, & fauoribus mysticis sopiat duntaxat; postmodum verò, si à Deo dignati fuerint vltiori gratia, seseque congruè disposuerint, in statu priuationis pro absoluto modo

F 2

ope-

a. Rusbroch. spec. sal. ater c. 18. & lib. 2. de orn. spir. nupt. c. 76. &c. Taul. in fest. S. Augustin. in serm. 1. 1047. à Cruce, Asc. Mont. Carm. l. 1. c. 9. 18. 19.

operandi supernaturaliter, extinguendum. Ille ergo, cui incumbit rationem pro animabus reddere, omni potius studio inuigilet, ut illos, qui eiusmodi visionibus, ecstaticisq; raptibus obnoxij sunt, in mortificationis, obedientiæ, & humilitatis exercitio probet, ac singulariter contemnat; sic enim fieri non poterit, quin plures defectus, si non vitia eliciat, ne errore deceptus, cæcus cæcum ducens, ambo in foueam cadant. tales enim, cum quidquid in mysticis ad propriam sensualitatem exfugere potuerunt, absumperint, & in Christo a luxuriatæ fuerint; tunc nubere volunt; & si hoc ipsum non licuerit, in carnis spurcitiis disfluant.

Ad Satanæ porrò illusiones quod attinet, cum [Deum esse per se *b* notum sit;] & [homo naturaliter Deum *c* cognoscat, sicut naturaliter desiderat; ac etiam honestè, & moraliter agere per se pulchrum sit, nudumque ac solum naturaliter cogitare delectet: [fit aliquando affectus dulcis à malo spiritu, ut dum illi nimis creditur, vel eius oblectationi per gulositatem innititur, eique, dum valdè delectat, inhæretur, ad debilitatem corporis homo perducatur; *d* ut vel per illius occupationem ab utiliori opere reuocetur, aut ut eius abundantia fretus, iamq; se perfectum existimans, minus ad profectum virtutum exciteretur; vel certè, ut summam exercitiorum ad illa capessenda, tan-

quam ad finem principale dirigens, eisq; vitiosis oblectationibus ad propriam damnationem abutens à iusto Iudice æquitate sua inflexibili æternaliter reprobetur.] ex illis verò qui circa sensibilem deuotionem hallucinantur, [nulli maiori periculo subijciuntur, quam qui ecstaticis visionibus *e* falsis subijciuntur.] quia [Diabolus in naturali lumine se oblectantibus, tanquam ad carnalia vitia inclinatis valdè, & in virtutibus non exercitatis, lumina administrat.] & cum [Dæmon Deo permittente possit dare gratias *g* gratis datas, apparenter saltem:] homines vanæ gloriæ deditos, aut etiam extrema malitia, filiorum Dei, & sanctorum viatorum veras ecstases, raptus, visiones, ac reuelationes illusoriè imitantes, versipellis hostis antiquus sollicitè adiuuat, in Angelum lucis se transfiguratur, & quæ naturali subtilitate, ex vniuersi scientia habet, ut prophetias illis suggerit, humorem ad maniam, & vsum rationis, ac spirituum animalium suppressionem inclinatam, promouet; atque ecstases, raptusve ludicros excitat: quibus incautis quidè; (sed viris in Dei amicitia solidè versatis) eiusmodi infernales titiones haud quaquam imponunt. hi enim ab illis, ut à scelestissimis hominibus, & abstinent, & salutem suam amantes, abstinere monent. Mel ergo sensibilis deuotionis inuenisti, comede quod sufficit tibi, ne fortè fatia-

tus

a 1. *Timoth. 4.* b *S. Thom. l. 1. cont. Gent. c. 10.* c *ibid. c. 11.* d *Harph. l. 3. p. 5. c. 33.*
 ex *Richard. sup. Cant.* e *Toul. epist. 2.* f *Serm. 1. in Natiu. Ioan. Baptist.* g *Gerson in*
Censilog.

tus *b* euomas illud sicut filij Israël, primo magna reuerentia collegerunt, & debite sumpserunt manna; tandem nausea, & tædio de *b* cibo leuissimo affecti, panem Angelorum cum murmuratione reiecerunt, appetentes *c* fœtentiã olera, cœparum, aliorum, peporum, & ollas carniũ. Cum autem nonnulli in tantum proprium amorem sectentur, vt etiam sensibilem deuotionem cum violentia quadam extorque-
re conentur, consequenter monemus,

Tempore Orationis mentalis inordinatam violentiam cauendam esse.

ARTICVLVS QVINTVS.

Cæcutiens amor immaturo, vt plurimum appetitu, etiam in minus vtilia solet irruere; quo fit, vt dum meditans; sibi quietem, & internam consolationem spondet, aut affectat; esto diuino, aut humano ordine distractionis, ariditatis, vel tentationis alicuius molestia subeunda sit; at tamen propositi sui tenax, indicibili violentia fortique imaginatione materiæ assumptæ facilem contuitum, gratamque inhæsiõnem, vult omninõ retinere; licet capitis dolores, corporis debilitates, & propemodum deliria incurrat. Et hæc quidem miseria, maximè in statu meditationis, non nisi ex ignorantia tempore orationis mentalis sese habendi, prouenit. non enim meditans tantum suo muneri satisfacit, si pacificè, & conso-

latoriè sua consideret peragatque; sed etiam quando propolita materia meditationis pro voto non succedit, dummodo ad humilitatem confugiat, indignum se reputans, qui de pijs rebus in pace, & quiete sese occupet, aut resignationis actus exerceat, quibus se diuinæ voluntati subijciat, aut Deum Opt. Max. animitus exoret, quatenus ad benè feliciterque meditandum suam gratiam largiatur, aut constanti pectore occurrentibus molestijs, distractionibus, tentationibusvè se opponat; memoria retinens Deo placere, quæ homini mortificationem, & molestiam causant, si de manu ipsius omnia acceptet.

[In omnibus itaque prorsus mea abnegata, illius me voluntati cum timore humili subijcere debeo; tam in agendo, quam dimittendo: quod dum facio, sæpè me ipsum minus in operibus *d* externis quæro, retineoque, quam fortassis in ipsamet quiete, & otio retinebam.] [aliquando enim *e* ex impetuoso cordis conatu libertas mentis obruitur, dum quasi per violentam extorsionem accelerat quis deuotionis affectum exprimere: & si non iuxta desiderium cordis statim potest elicere gratiam deuotionis quæsitam, contristatur, & amplius ex hoc induratur: & quò impetuosiùs cupit se ad deuotionem cogere, tantò minus proficit, & amplius arefcit. sicut qui botros in torculari, vel oliuas in prælo subito; & nimis vehementer comprimit, liquor

F 3 magis

a Proiu. 24. *b* Num. 21. *c* ibid. 11. *d* Taul. Instit. c. 22. *e* S. Bonau. Proc. Relig. c. 77.

magis turbidus & insipidus fluit, quam si paulatim, & moderatius compressisset. Quò enim liberior, eò pinguior deuotionis effectus. idèd alio tempore sæpè est homo deuotior, quia tunc spiritus suæ libertati relictus, sponte se eleuat in sublime. Violenta namque acceleratio præfocat spiritum etiam in corpore. morosa autem respiratio est cordis refrigeratio.] [visio ergo ista (qua scilicet Rex introducit in cubiculum suum) non terret; sed mulcet: inquietam curiositatem non excitat, sed sedat: nec fatigat a sensus; sed tranquillat.] quando videlicet studium meditationis non indisereta violentia; sed religiosa diligentia peragitur. Et quum [anima assimiletur Deo, b quia est intellectualis, & quod actu intelligat, sicut Deus actu semper intelligit:] vel idèd ex naturali fecunditate exercitium mentale facile, & iucundum redditur: ita vt non tam violenta actio, quam stabilis ad Deum tendentia, & conatus adhibendus sit; hinc consequenter dicimus,

Quod tempore orationis mentalis, super omnia sincerus animus erga Deum sit spectandus.

ARTICVLVS SEXTVS.

SEcurè amoris deuotionisque sensibilis abusus cauentur, si obseruaeris animum non semper explicitè ad sensibilem gustum, aut à proprio instituto, aut à Deo dirigi. sæpè enim in me-

ditatione, aut exercitio interno, nec intellectus illuminari, nec affectus inflammari potest; quamuis diligens præparatio, fidelis mortificatio, & quæcunque humanitùs necessaria putantur, adhibita fuerint. nulla ergò cordis tristitia admitti debet, nec ariditas proprijs defectibus (nisi data certa causa) adscribi, quia conditio huius vitæ, ac etiam spiritualis profectus, non in eo sunt sita, vt quis continuis amorosis fruitionibus de Deo, & rebus diuinis oblectetur. sed vt omni studio per mortificationis, virtutis, & diuini amoris exercitium. Dei beneplacitum virili pectore per denia, & inuia, amara, & dulcia, susque deque adimplere conetur, ac tempus orationis mentalis simplici quidem attentione; seridè tamen materiam propositam animo expendat, atque ita implicitè, & remotè ad diuinum illum amorem, qui in spiritu locum habet, & tranquilla in Deum tendentia peragitur, accedat.

Idèd iuxta Psalmistam: Tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea; vultum tuum Domine requiram. ac si diceret; quod sæculi voluptates reijciam, quod in statu, quem assumpsi, dura patiar, te Pastorem sequens, quod vultum, & beneplacitum tuum scire, & perficere studeam, quodque tempus orationis in piarum rerum consideratione expendere aggrediar, ac die nocteque per aspirationes cordis mei in tua præsentia ambulare studeam; non idèd hoc ipsum facio, vt sensibilibus amoribus delicatè

a 4, Bern serm. 23. in Cant. b S. Thom. 1. 3. cont. Gent. c. 25. c Psal. 28.

licatè me nutriam; sed vt cor meum sit rectum coram te omni tempore, nec aliud in me sit, quam quod sincero animo tibi placere studeat. Et quidem hisce & similibus actibus semper coram Domino Deo contestandum est in initio orationis mentalis, & singulariter quando ob sensibilis amoris carentiam, spirituale rædium irreperere animaduertit. tum enim vtiliter simplici, & pura tendentia, super omnia quæ sunt, & quæ non sunt, per inseparabilem illam, quam in se habet concretam ad Deum dependentiam, se se Deo offerre poterit. & quia cessante sensibili deuotione, animus ad euagationem pronus subsequi consuevit, hinc consequenter dicemus,

De modo se habendi circa distractiones tempore orationis mentalis.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

VIx quidpiam in tota spiritali vita, tam proficientes, quam incipientes, ac etiam perfectos (donec gratia transformationis in mente sanati fuerint) tam constanter molestare solet, quam distractio; non semper quidem; sed eo duntaxat tempore, quo nihil singulare experiuntur, circa quod attentio eorum versetur; & quod promptè, ac facilè contemplari liceat. Hinc ergò aliquantò largius de distractione agendum est. Et primò quidem quid sit. Secundò, vnde proveniat. Tertiò, quibus

auxilijs caueri possit; Quarto, quænam eius vtilitates. Itaque ad primum quod attinet, distractio aliud nihil est quam [cogitatio quæ est a aspectus animi ad euagationem pronus;] vel [distractio, est cogitatio aliud à fine proposito conspiciens: [& sic improprie quidam raptus dici potest (videlicet) propter alienationem ab his quibus b intendebat, sicut cum aliquis patitur euagationem mentis, præter propositum.]

Ad secundum verò quod attinet, sciendum est primò, quod [per se impediunt se inuicem c intellectuæ, & sensitiuæ operationes, tum per hoc, quod in vtrisque operationibus oportet intentionem esse; tum etiam, quia intellectus quodammodo sensibilibus operationibus admiscetur, cum à phantasmatis accipiat, & ita ex sensibilibus operationibus quodammodo intellectus puritas inquinatur. [Secundò, quod distractio ex inordinato appetitu, seu volubili amore tanquam ex radice profluat: amor enim in hac vita est omninò liber, multosque secum admittit inordinatos affectus. liber autem talis est naturæ, vt potentia ad actum maneat indeterminatè, & secundum se indifferens, ita vt tam facilè possit se flectere ad contrarium, quam se flectit ad illum, quod ex eo provenit, quod non impleat totam capacitatem voluntatis, nec eam plenè actuet tanquam quid imperfectum, ac potentiæ insufficientis. Vnde ipsa manet aliorum actuum capax, & potest illos relinquere. Et

quum

a S. Bonau 2. Itin. ater. dist. 2. b S. Thom. 2. 2. q. 175. a. 1. c. c S. Thom de Verit. q. 13 a. 4.

quum ipsum solum [intelligere, *a* etiam propter suam operationem sit delectabile,] intellectus ad euagationem pronus, bonum, seu amoris excitationem tantò minus curat, quantò in eo excitando, aut inquirendo maiorem laborem, & molestiam subit; ac voluntatem ad sibi naturale pulchrum videndum, & amandum faciliùs attrahit. cum etiam ex originali peccato ipse naturalis appetitus vitiatus, ad alia moueat facillimè, tantò liberior fit animus ad euagationem pronus; vt idè mirum non sit distractiones frequenter accidere, pro vt frequenter fieri ipse S. Hieronymus *b* ingemiscit dicens [creberrime in oratione mea, aut per porticus deambulo, aut de funere computo, aut abductus turpi cogitatione, etiam quæ dicta erubescenda sunt, gero.] eiusmodi porrò libertas ita se habet sicut oculus; qui licet sordidissima videat, ab illorum intuitu tamen non maculatur; sed æquè purus manet, ac si pulcherrimum quidpiam vidisset.

Ad Tertium autem quod attinet, præstantissimum ad cohibendas distractiones, & si inciderint ad promptè ab illis se expediendi auxilium est, primò, omni custodia custodire linguam omnesque sensus, mortificare appetitus, & inordinatas passiones; sine quibus distractiones, impeditæ, frustra attestatur. Vnde per mortificationis seuerum exercitium, optima fit dispositio, vt animus diuina oblectans illis firmiter paulatim adhæreat. quod etiam eò facilius

fiet, si locus meditationis ab externis tumultibus segregatus, orationis tempore, etiam splendente sole, omnibus vndique conclusis, nocturni silentij quietem, & tenebrosam caliginem (latibulo diuino peraccommodam) adduxerit: pro vt in sacro nostro Ordine, omni die per duas horas contemplationi assignatas, laudabiliter fieri consuevit.

Secundò, [si quis *c* ex multiplicitate non multiplex fieri volet, curandum est illi, vt externa sensibilia quæque velut præterfluere sinat, eaque repenti pertranseat, siue penetret, tanquam quæ non admodum curat; nec altius ad cor recipiat, quam præsens poscit necessitas; nec immoretur diutiùs, quasi intus collocaturus eis, aut disputaturus, aut rationem putaturus cum eis; sed ita habeat, quasi quæ nihil pendat, quæ non velit, non quærat, non intendat. Si quæ incidant, vel accidant, ea rursus decidant, excidantque; nec secus se talibus exhibeat, quam si dicat: Equidem quæro, intendo, insequor Deum meum, quæcunque mihi occurrant salui sint, valeant, transeant.] iam ergò vbi distractionem cognouerit, illicò absque vllò alio actu resistentiæ, obliuiscatur illius, cui inhæserat; & immediatè sese ad propositum exercitium conuertat. frequenter enim contingit in praxi, vt malitiosa illa insidiatrix, & corrupta natura, sub specie producendi actus contrarios distractioni, occultè; & mellifluè amplius, ac sordidius, quam prius illa-

a lib. 1. *cons. Gent. c. 90.* *b* in *Dial. aduersus Luciferianos.* *c* *Taul. in festo S. Laurent. serm. 1.*

illaqueet sensum multa cogitantem, & appetentem.

Tertiò, ne imaginatio pia nimis citò, & donec paulatim ex intrinseca attentione dispareat, deseratur. [duobus enim modis imagines abdicari possunt, scilicet fideliter *a* & noxiè. si enim priusquam illas plenè cognoscam, bonis imaginibus valefaciam, stolidè ac noxiè ago. quia veritas, quæ per quamlibet bonam imaginem mihi innotuisset, cognitioni meæ subtrahitur. Cum autem imagines via quædam sint ad nudam, ac simplicem veritatem; si ad veritatem pertingere velim, paulatim abdicanda via est: sed prius cunctæ imagines recto ordine percurrendæ; vt videlicet ab infimis ad medias, & à medijs ad supremas conscendam, quo nulla me veritas subterfugiat. Inter nobilissima quippe opera quæ in hac vita ab homine fieri possunt, etiam illud est rationaliter in diuinas imagines transformari.] porrò contra hoc saluberrimum auxilium delinquunt frequenter illi, qui statum meditationis, aut aspirationis transierunt, & se (licet in suo interiori Dei cognitione, & amore vacui sint) supra se leuare conantur, absque imaginibus, & discursibus vllis. quod cum contra naturalem operandi modum sit, secundum quem hominis cognitio à sensibilibus, & ratiocinationibus initium sumit; non tam mirum est, tales in otium falsum, aut ad alias fordidas imaginationes disfluere, quam quod iustè digna factis recipiant; &

dum superbè, ac supra sortem ad Angelicam puritatem gestiunt volare, ad indicibiles tenebras, ariditates, & tædia animæ suæ deiciantur.

Ad Quartum etiam quod attinet, præterquam quod [distractio inuoluntaria *b* peccatum non habeat;] (voluntaria enim plus minus, pro conditione obiecti, cui inhæretur, non tantum peccatum habet; sed etiam opponit sibi ipsi *c* nubem, ne transeat oratio.) hoc adfert vtilitatis distractio, quod sua molestia patientiam exerceat, & magni meriti occasio sit; dum animum ad bonum, virtutemque tendentem quasi dilacerat, aliò trahit, & contra voluntatem impertinentias multas, variasque tentationes ingerit; nec tamen in consensum rapit; sed pugnandi locum, & tempus præbet.

Et certè ad exercitium actus orationis mentalis, per accidens ipsa indifferens, & vaga distractio, plurimum vtilitatis confert; nimirum quod mysticus ex distractione rediens ad prosecutionem exercitij interni multò leuiori, & alacriori animo id præstet, quam proprio conatu, per quem se ipsum frequenter miris obscuritatibus, & tenebris (si practicus ordo desit) penè plumbeum, & immobilem reddere solet; retenta ergò illa alleuiatione; quæ remanet postquam ad seipsum reuersus fuerit post distractionem, propositum internum exercitium aggrediatur iterum; quod tantò facilius fieri poterit, quantò minus imaginem distractionis

G

expli-

a Item in *instit.* c. 35. *b* S. Thom. 1. 2 q. 71. a. 6. *c* Thren. 3.

explicito conatu reiecerit, & sese assuefecerit, vt nihil omninò retineat, quidquid in distractione, aut notitiæ, aut affectus, imbiberit. Et quidem hæc postrema vtilitas in praxi tam iucunda est, vt successu temporis omnem distractionis molestiam, in subtilem dispositionem sua interiora prosequendi conuertat. Verùm quia distractio ad grata solet allicere, & orem sensualitatis irritare, congruenter hic dicendum est,

De modo se habendi in tentationibus.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Nemo aut miretur, aut ægrè ferat, quod declinauerint *a* in se iniquitates, & in ira molestæ sint sibi: nam [de carnis *b* peccato propagati in nobis ipsi etiam gerimus, vnde certamina toleremus.] atque ita vanitati creatura subiecta est, non volens, *c* sed propter eum, qui subiecit eam in spe. interea stante eiusmodi subiectione [videns Satan nequissimus, quosdam se non posse vincere per tentamenta *d* & peccata carnalia, nec per ea quibus naturalis ratio contradicit, talibus solet tentationes ingerere de quadam infidelitate, aut hæsitacione circa veritatem fidei Christianæ, quosdam incitat ad imaginandum turpiter de Christo, & Virgine gloriosa, vel ad cogitandum indecenter, ac indignè de Deo, siue ad blasphemandum: aliquos verò tentat, vt

sibi ipsi manus iniiciant violentas, ex animi mœrore, desperatione, aut tædio vitæ:] aliqui demum tentantur mira quadam mentis ariditate, ita quod cælum æneum eis videtur, terraquæ ferrea, & apparet eis, quod sint præciti, seu damnati.

Narratione porrò diuersarum tentationum ex industria super sedemus, cum quilibet circa illas aliter, atque aliter afficiatur; prout occasio, & naturæ inclinatio cuiuslibet, contulerit; Solent tamen quam maximè iuniores, sanguinei, & cholericis fortius cæteris, varijs appetitibus, & voluptatum stimulis, susque dequæ mirum in modum exagitari. neque hoc nouum quid videri debet; quomodo enim iuuenes adhuc pleni carne, & sanguine, & ipsas sæculi concupiscentias adhuc prius exhalantes, non grauissimè, & variè tententur: præsertim si in vocatione sua sancta tepidi, aut quod omnium pessimum est, animo vagi, moribus dissoluti, & immortificationibus pleni permaneant.

Cæterū tria sunt præcipuè contra tentationū insultus remedia. Primum est, vt toto corde sese spiritualis Athleta in actibus mortificationis, & virtutis exerceat, & paulatim ipsam radicem corruptæ naturæ ex peccato originali, dirumpat; ne pro libitu de corde exeant cogitationes malæ. Secundum verò est, vt malæ inclinationes, siue appetitus citò, & candidè aperiantur Patri spirituali, aut illi, cui in hoc genere credi potest,

ne so-

a Psalm. 54. *b* Gregor. hom. 16 in Euang. *c* Rom. 8. *d* Dionys Carthus. de remed. tent. 2m. a. 35. & Dial. de instr. Nouit. 8. 4. 5.

ne solus frigore peccati constrictus, ob-
rigescat: Væ a enim soli, quia cum ce-
ciderit, non habet subleuantem se. Et
hoc modo vt plurimum antiqui Patres
iuniorum, & tentationibus penè amen-
tium pericula sustulerunt feliciter. Ter-
tium est, vt eis viriliter resistatur, non
quidem ira, vt actu resistentiæ tentatio-
num passio omnino abeat; hoc enim
sæpè tumentes fluctus turbati animi, &
corporis, non permittunt; sed vt vi ira-
scibili in propriam malitiam declinet,
seipsum odiat, & qui, vt ab omnibus
creaturis odiatur, ab ijsquæ molestiam
suscipiat, dignissimus sit: in corde au-
tem, & voluntate, consensum non præ-
beat, humiliterquæ insolentiam inordi-
nati appetitus sustineat, gemitibus in-
narrabilibus suspirans, & orans, donec
Domino iubente redeat tranquillitas;
cum eo etiam, vt si concupiscentiæ ca-
lores infernali penè sufflamine adurant,
omni conatu similes commotiones,
non resistendo; sed fugiendo, obliui-
scendo, & occasiones deuitando, abi-
gantur. [peccata enim omnia b resi-
stendo; carnalia autem melius fugien-
do vincuntur.] Iam verò, cum sicut
quilibet homo natus de muliere, multis
repletur miserijs, secundum externum,
& communem hominum viuendi mo-
dum; ita etiam spiritualem Athletam
in suo interiori, variè originalis, &
actualis peccati scoriã depurare,
pro singulari notitia conse-
quenter dicimus,

a Eccles. 6. 4. b Taul. insit. c. 29.

*De quibusdam impropriis causis priva-
tionis, tædijs spiritualis, & subtractio-
nis sensibilis deuotionis.*

ARTICVLVS NONVS.

NE tam Magister, quam Discipulus
in mysticis tædijs aberrent, sibi quæ
aut alijs persuadeant, quotidianas penè
desolationes, ex Dei pura operatione
procedere, & magni profectus spiritua-
lis indicium esse, spiritualia tædia, aut
sensibilis deuotionis subtractiones in-
currere; ex infinitis propemodum
causis ariditatem, pondus, & hebetudi-
nem internam producentibus, notabi-
liores quasdam apponemus; & harum
Prima est, si aliquis ad statum mysti-
cum non vocatus, ei sese ingerat; eò
quod coæquales, & notos audiat, le-
gatvè tali instituto magnas consolatio-
nes internas, & virtuosæ vitæ laudem
consequi; vel etiam quod ab inexper-
tis, & crudo zelo ductis persuadeatur
ad mystica exercenda, licet de sæculi
commoditatibus verò corde, ne latum
quidem vnguem recesserit, atq; ad in-
ternam deuotionem confugiat eò li-
bentius, quò quoquo modo suæ con-
solationi intendit: & quidem ante ta-
lem margaritas mysticas proijcere, hoc
efficit, vt postmodum tanquam porcus
illas (pro sua, quam vndiq; appetit, sen-
sualitate) pedibus suis conculcet, ad alia
diffluat, nec paruis diæterijs, aut Instru-
ctorem, aut ipsam mysticam vitam dis-
rumpat.

G 2

Secun-

Secunda est, ipsa nuda, & sola à vitij cohibitio; qua animalis homo, quod desiderij, & concupiscentij suis satisfacere nequeat, affligitur, ac in natura vitata, ipso facto tristitiam, & amarulentiam incurrit: & hæc priuationis causa, tam est ampla, vt nonnulli tum sæcularium, tum religiosorum etiam, qui nec ex instituto, nec per accidens mystico studio vacant, aut eius notitiam vel tenuem habent, ita subinde affligantur, vt in corporis graues infirmitates, animi languores, & quasi omnis generis desperationes incurrant; qui tamen si illecebrarum appetitibus satisfacere possent, illicò melius habere viderentur.

Tertia est, [quod à peccatis vix liberi impudenter *a* sibi putant summa deberi; secus & si admirandas Dei consolationes non experiantur, impatientes fiant] verum eiusmodi cum [amore creaturarum *b* pleni sint; etiam sanguineis lachrymis Dei amorem non obtinent.]

Quarta est, terrena inhabitatio, quæ per corporis infirmitates, mutationes, eiusque afflictiones, etiam alioqui fortem animum solet mollem, & ad ardua remissum facere; vndè vix quidquam tam corpori, quam animo iniuriosum accidere potest, quin sæminea teneritudine in tristitiam, & mille querelas abeat.

Quinta est exercitium virtutis in arduo situm, longèque difficiliùs, quam

à vitij cohibitio, cum perfectius sit bonum operari, quam malum declinare; & quia à mysticis virtutis actus continuo producuntur, toties quoties actum virtutis operatus fuerit, (si interea sentiat aliam legem repugnantem legi mentis suæ) aliquam etiam molestiam subibit, non quod de actu virtutis exercitæ tristetur; sed quod doleat actus eiusmodi, non ea, qua intelligit posse, & debere fieri, tranquillitate, & animi alacritate perfici, iuxta illud; condeletor *c* legi Dei secundum interiorem hominem, licet tota natura magnitudinis suæ mole grauet, ac piæ lectiones, & quidquid demum virtutem sapit, affligat: animus enim nondum gratia sanatus, non quod vult bonum hoc agit, sed quod non vult malum, hoc operatur.

Sexta consequitur facilè præcedentem, quando nimirum remissè, & negligenter *d* tam mortificationis, quam recollectionis actus, tanquam infidelis seruus operatur, ac talentum in sudario absconditum relinquit, & tali, tanquam qui in minimo infidelis est, quod maius est, quis credat? & qui à sæculi oblectamenti virili animo non abstinet, quis cælestes ipsi consolationes porrigat?

Septima, quæ est quotidiana, ac in praxi frequentissima inuenitur, est inclinatio ad fundum, siue principium amoris, & ponderis tendentis ad primum Ens, & Bonum; (NB.) attamen in præ-

a Taul. Dom. 2. post Oct. Epiph. *b* Idem. serm. de Natiuit. B. M. V. circa fin. *c* Rom. 7. *d* Candef. 1. p. 6. 18.

in præsentiarum ex amissione originalis iustitiæ, & naturæ inordinatione, vltro citroque vitiatum. cum itaque contigerit, nihil singulare supra à Deo experiri, ex naturali inclinatione ad fundum, tanquam aliquid diuinæ fruitio- nis continens, procumbit mysticus, bonum, & eius amorem appetens; vbi cum nuda cogitatio, inclinatio, aut prima Dei perceptio abierit, tanquam in tenebris obuolutus, in proprio carcere sui ipsius hæsitat, bonarumq; cogitationum, & affectuum vsu destituitur; subindè vt à graui somno ad seipsum rediens, & ingemiscens. quin imò ex nulla alia causa, pænosa illa cordis, & fundi angustia (de qua tot, tantæque apud practicos iterato effunduntur, & querimonix, & terrores) progignitur, quam ex fundi illa incarceratione, vbi modicum Dei, & plurimum miserix propriæ habetur. hæc tamen non ita accipienda sunt, ac si fundi purus aspectus reijciendus sit; sed ne ex inibi tenaci inhæ- sione, omnis pia & cogitatio, & affectus in obscurum abeant, animo in, nescio quo, infernali penè vacuo, & nullo tabescente.

Octaua ex præcedenti oritur; cum enim per tædiosam fundi incarcerationem, in continuis penè tenebris obambulent; propriæ interioritatis exulcerationem semper inspicientes, paulatim tanquam aridi, nec aliquo cœlesti rore humectati, ingrediuntur, ad omne opus bonum languidi, sibi, alijsque graues. Vnde etiam [Deum Opt. Max. vt

durum, vel austerum a sibi proponunt; qui verè mitis & benignus est; & in veritate pius, & misericors.]

Nona est, ex tristitia, quæ contingit, quando per accidens, vel ex actu infuso, insignior aliqua mystica operatio iterum *b* euanuerit; tum enim anima adhuc sensualibus assueta, tædio afficitur, ac quoquo modo laborat, vt ad eandem, aut similem dulcedinem, admittatur: in tantum etiam, vt quandoque sublimioribus statibus sese ingerere cupiat, maioremque afflictionem ex altioribus se, incurrat.

Decima est, quando spiritualis director, fortè nec theoricæ distinctionis, multoque minus practicæ vicissitudinis gnarus, piam animam susque deque, iuxta propriæ dispositionis influentias, circumageret, & cum dextrorsum eundum esset, ille sinistrorsum cogeret, aut si fruitio per actiones aliquas, puta contemplationis, suspirij, vel meditationis continuanda foret, ille cessationem ab operationibus, & nudam Dei expectationem (in rei veritate autem, boni operis negligentiam, otiumque spirituale) præciperet; dumque inferiora maiori realitate animam perfunderent, ille altiora depingeret: quo in genere quis sanæ mentis, piæ animæ illaqueatos cruciatus, non condolens videat?

Vndecima est, quod [nonnunquam *c* in homine bono, qui Deum purè quærit, oboritur grauissima quædam angustia, & afflictio, vel ex indispositio-

ne, complexioneque naturali, vel cœli
G 3 influen-

a S. Bonau. de process. Rel. c. 2. b Taul. ser. 1. de S. Aug. & ser. 1. de com. Mart. c. Blof. spec. spir. c. 8.

influentia, atque aëris inæqualitate, vel ex maligni spiritus operatione, aliavè ex causa, Deo id permittente: tumque ipse pius homo putans se non placere Deo, solet pacem pectoris amittere, & mœrorem, perturbationemque animi incurrere. Si te itaque corripuerit talis angor, non eum velis violenter excutere, neque multas rationes perquiras, quibus te indè eripere possis: sed suscipe ipsam pressuræ molestiam humiliter de manu Domini, tranquam rem tibi maximè salutarem, & eam tranquillo, resignatoque animo sustine, etiamsi illa perduret pluribus annis, aut toto vitæ tuæ tempore: ita enim Deus, & Angeli commorabuntur apud te, tua humilitate, & patientia delectati.]

Præterea [multis de causis sensibilis gustus spiritus, interdum subtrahitur.

Primò namque subtrahi solet, ex amorosa quadam indignatione, quæ contingere solet inter amantes, propter indicium amoris alteri cuiquam ostensum, quo mutuus amor, vel in minimo relaxari timer, eò quòd zelotypus est: sic Spiritus sanctus animam sentiens quantulamcunque consolationem extraneam admisisse, sensationem suæ dulcedinis, & amoris eidem subtrahit per indicium illud, amorosam indignationem ostentans, vt ipsa se diliquisse cognoscat, corripiat, & caueat, ne (quod absit) indignationem suam referuet, qui sine compare solus amari desiderat.

Secundò verò subtrahit, vt anima dilecta recognoscat hæc à semetipsa mi-

nimè habuisse, nec proprijs exercitijs meruisse; sed ex libera dilecti bonitate profluxisse, ne per incuriam, vel propriam complacentiam insolescat, sed magis semper se humiliare studeat.

Tertiò proinde subtrahit, eò quòd aliquando natura sensualis ex affluentia sensationis illius nimium debilitatur, & vulneratur, præsertim circa pectus, vbi magis ebullire facit vitalem cordis sanguinem. Tunc enim calorem suum Spiritus sanctus retrahit, vt natura refocilletur, & ad nouam sensationem reabilitetur.

Quartò autem se subtrahit, vt sic amorosæ animæ euidentius innotescat sua propria tepiditas, & acedia in exercitijs amoris, virtutum, & bonorum operum, si sensationem suæ bonitatis, & amoris eidem non elargiretur, & adquirendam à Dilecto gratiam, & auxilium magis sollicita reddatur, quasi sine illius sensatione, & consolatione, nec in amore, virtutibus & exercitijs proficere, neq; in acquisitis quidem persistere valeat.

Quintò etiam se subtrahit, vt felix sponsa per experientiam probetur, si iam ad tantam strenuitatem exercitiorum profecerit, quòd experimentali consolatione possit carere.

Sextò denique se subtrahit, vt ipsa discat & agnoscat, quòd in hac sensatione nec est vera Sanctitas, nec vera amoris iustitia: quia nec sanctiores sunt, nec magis diligunt, qui maiorem sensationem secundùm sensualitatem recipiunt: sed qui

qui virtutem suam amatiuam in spiritu supra sensualitatem per amorem operantem diuinæ voluntati penitus subiectam, promptam & unitam habent: ita quod secundum diuinum beneplacitum pauperes esse sciunt, omni terrena consolatione, tactu, sensatione, & sapore priuati: & in hoc solo posse consolari, quod Deum amant purissime amore intellectuali, qui solus amor verus est. Quod, inquam, omnes virtutes, & omnem iustitiam perficere norunt ad honorem Dei, nullam aliam sensationem, vel oblectationem quærentes.] Porro quæ operatio potissimum profit in derelictione, aut interna ariditate constituto, hic consequenter dicemus,

*In ariditate vim irascibilem per actus re-
cte intentionis, & resignationis ex-
citandam esse.*

ARTICVLVS DECIMVS.

TRiplici modo solet homo circa apprehensionem boni sese habere; Primò directè, & cum ex naturali impetu bonum appetit virtute concupiscibili. Verùm ne bonum accessu mali, aut minuat, aut depereat, virtute irascibili omne nociuum, vt potest, diligentius abigit: quia verò in vtroque modo excessus committi potest, virtute rationabili inquirat, & diiudicat, ne aut bonum improportionatū constringat, aut in propellendo malo, vel negligenter agat, vel nimium laborem fru-

stra insumat. quia verò, cum sensibili deuotioni tenebrosa nox aridi cordis, & affectus successerit, aut virtus in arduo sita pusillanimitatem incusserit, mirum in modum solet animalis homo conturbari, libros euoluere, consilium importunius vrgeri, & nihil non attentare, fortè etiam ad-nescio quam non tepiditatem, quasi auxilijs præsentiam Dei continuantibus, destitutus foret, diffluere: Hinc longè aliter diuinorum amans virtute rationali armatus, sentit cum Propheta psallente: Meditatus sum nocte cum corde meo, & exercitabar, & scopebam spiritum meum. ac si diceret, quando nox, & tenebræ interiores me vndique inuaserunt, & aridum, ac diuino gustu alienum me fecerunt; non idè otio detentus fui, aut aliud vtilè non assumpsi; sed dura & molesta fricatione, non per vim concupiscibilem, sed per vim irascibilem mihi ipsi indignans, humilitate, patientia, & resignatione omnes animæ tentationes, cupiditates, ac desideria varia ad instar pulueris absterfi; sciens hanc occupationem non minus Deo gratam, quam mihi vtilem esse. At si omni diligentia adhibita, nihilominus distractio, tentatio, vel ariditas perseuerent: (frequenter enim contingit, vt meditantis propria concupiscentia abstractus, & illectus, & mundana imaginatione à seipso diuisus, vsque adè intumuerit, vt sensibili deuotioni, ne tantillus quidem in interiori locus supersit) tum humili resignatione, & subiectione in di-

uinum

a Gers. Theol. myst. conf. 42. b Psalm. 76.

uinum beneplacitum aliquid vtilius prouidente, sese inclinēt, offerendo scilicet Deo bonam voluntatem, & sincerum animum, saltem res pias, diuinas, & virtutes laudantem; ac ita tenaciter Deo adhaerentem, vt quandoquidem Deum non possit habere, etiam aliud aliquid, qualecunque illud extra Deum sit, nec admittere multoque minus possidere velit: Singulariter autem ex corde Deo Opt. Max. faueat totum, quod ipse in vnitāte, & Trinitate, in æternitate, & tempore, intra & extra se possidet, regit & gubernat; inde complacentiam sumens, quod esto ipse miser sit, & indignus, qui Dei præsentia, & solatio fruatur; hoc ipsum tamen nihil Deo noceat, nec ipsius gloriam minuat, iuxta illud Prophetæ: *a* Tu autem Domine in sancto habitas, laus Israël. Laudent te cæli & terra, & omnia quæ in eis sunt. & certè similibus actibus internam erga Deum dilectionem ariditatis & desolationis tempore, hilari animo fouere, magnam spiritualis profectus spem facit. [non enim inuenitur verius signum *b* boni hominis, quam si inter ærumnas fert dulcedinem mentis, ex frequentia sobriæ lætitiæ, & exultationis.] quin imò Deo per amorem summum Bonum quod ipse est, optare, est actus, quo maior non potest cogitari. & hinc sequitur, quod Deum amare sit facillimum, cum amare nihil sit aliud, quam velle alteri bonum eo fine, vt ipsi benè sit; licet ipse volens alteri bonum, non percipiat simul oblectationem sensibilem.

a Psal. 21. *b* Orig. sup. Cant. apud Harph. l. 3. p. 1. c. 6.

Quia verò subinde spiritualis tædij abyssi apertæ videntur, ita, vt in terra deserta & inuia, & inaquosa vagus & profugus aberret ab eo, quem diligit anima eius, absque vllō etiam bonæ voluntatis, aut resignationis gustu egrediatur, & ingrediatur; adhuc tamen in tanta rerum vicissitudine recta intentio superest. Eapropter si in interiori suo penè illaqueatus, simplici, & plana via procedere cupiat; si in tenebris internis cæcutiens lumen appetat, si in multis periculis securus euadere habeat, præ cæteris exercitijs, in omni exteriori, & interiori molestia, ad rectam intentionem procumbat oportet, ac dicar: O Benignissimè Deus, cum omnis inordinationis molestia in me declinauerit, in tantum, vt nec bonam voluntatem, nec actum resignationis corde sincero proferre valeam; ad minus offero tibi hanc mei-ipsius vilitatem, qua saltem adhuc cognosco me indignum, vt quoduis bonum peragam; sit ergò rebellio in voluntate, sit in amore tædij horror, sit ad pietatis, & virtutis studium auersio; habes, quem offero oculum, & notitiam, qua video hæc mala interioritatis meæ; Tu ô pijsime Domine oculum mentis meæ, & rectæ intentionis, qua in hisce omnibus tuum beneplacitum intueor, conforta; vt ille simplex manendo, totum corpus lucidum faciat; hæcque mea afflictio tibi in laudem, & gloriam cedat.

Incipientibus ergò, & proficientibus sincero animo, & fideli exercitio mortifi-

rificationis, diuinas considerationes prosequentibus, omnia perquam facilia euenient. virtute quidem concupiscibili excitata, dilatato corde viam mandatorum Dei percurret; at virtute irascibili, dum tristis, & amara gustatio subeunda fuerit internæ desolationis, actibus resignationis, & maximè actibus contemptus, & odij sui ipsius, omne otium, & torporem animi excutient; benignèque iugum Domini suaue, & onus leue experientur. sicut enim crux quantumcunque magna, & alta fuerit in fundo, & loco suo stans, non ponderat, & paucò labore huc illucq; mouetur, ita Deo se resignantem, & seipsum reprehendentem non contristabit, quicquid acciderit ei; at toto se percipiet, dicetque; Indignatio mea a ipsa auxiliata est mihi: eo quidem facilius, quo *b* [sola ira inter omnes animæ passionis, nullâ aliam passionem contrariam habens,] semper feruenti Mystico ad manum est; vt per amotionem mali Deo adhæreat. Virtute autem rationali per rectam intentionem, [quæ est motus, quo *c* voluntas vult ea, quæ sunt ad finem, & quo intendit finem;] Deo non solum adhærebit; sed etiam per rectam [intentionem, *d* qua dirigitur ad Deum, clamabit ad Deum.] ac etiam quia [intentio *e* mentis propriè est actus voluntatis, secundum quod in ea est vis intellectus ordinantis:] secundum optimam partem scilicet rationalem, sem-

per Deo vnitus erit. quod quidem maximè consolatorium est, toties, quoties non tantum pius animus Dei amicabili præsentia destituitur; sed etiam quoties grauius varijs concupiscentijs molestatur, aut etiam indicibilem in bonis actibus exercendis, nauseam subire cogitur.

Acquiescas ergò pia anima, si aliud non possis, quam saltem tibi optare bonam voluntatem; nam [desiderium fruum, oratio tua; continuò desiderasti; continuò orasti: & fit desiderium contemplatiua oratio. non enim dicit frustra *g* Apostolus, sine intermissione orantes. nunquid sine intermissione genua flectimus, aut manus leuamus? orare hoc pacto sine intermissione non possumus facere. est alia interior oratio sine intermissione, oratio, quæ est desiderium. Si non vis intermittere orare, noli intermittere desiderare, continuum desiderium tuum, continua vox est. tacebis, si amare desistas, flagrantia charitatis, clamor cordis est. Si semper manet charitas, semper clamas; si semper clamas, semper desideras.] & secundum hæc [amatur *h* bonum non solum, quando habetur, sed etiam quando non habetur. ex amore enim est, quod non habitum desiderio quærat. Et si amor iam habiti perfectior sit, hoc causatur ex hoc, quod bonum habet amatum. Aliud est igitur habere bonum, quod est finis, quam amare quod ante

H habere

a Isai c. 63. *b* S. Thom. 1. 2. quest. 23. art. 3. c. *c* 1. 2. quest. 12. art. 3. *d* ibid. quest. 12. art. 2. ad 1. *e* 2. 2. quest. 180. art. 1. c. *f* S. Augustin. epist. 121. ad Probam c. 9. *g* & in Psal. 37. *h* l. 3. cont. Gent. c. 26.

habere est imperfectum, post habere, perfectum.] atque ita [virtus primæ intentionis quæ est respectu vltimi finis, manet in a quolibet appetitu cuiuscunque rei; etiamsi de vltimo fine actu non cogitur: sicut non oportet, quod qui vadit per viam, in quolibet passu cogitet de via.] & cum ariditas mystica aliud non sit, quam tædium internum, siue molestia animi, ex carentia actualis amoris erga Deum proveniens; satisfacit Tyro spiritualis suo muneri, dum debitis auxilijs, & conatibus sese occupat. Deus Opt. M. namq; non tam sensibilem amorem respicit; quam humilem submissionem ad ea, quæ nobis accidere permiserit. [vnde meo quidem

iudicio b homo verè resignatus, licet alioquin minus extrinsecus agat, minoremque præ se ferat sanctitatem, longè melior est alio quouis ambulante in mirabilibus super se, & magnam quandam præ se ferente sanctitatem, atque circa multas imagines occupato, minus tamen veræ resignationis, & abnegationis adeptus.] sicuti etiam avis leuiter volans in aère, non est melior homine, qui laboriosè ambulat in terra. Et quidem hisce in communi statibus incipientium & proficientium interpositis, cum in illis sæpè hæc practicanda sint; modo ipsos status, & in specie statum aspirationis proficimus.

a 1. 2. q. 1. a. 6. ad 3. b Taul. serm. 2. in ascens. Dom.

SECUNDVS STATUS MYSTICVS EST ASPIRATIONIS.

DECISIO SEXTA.

POST QUAM Animus Mystici à memoria, & affectu cupiditatum sæculi per meditationis studium abductus, & ad diuina humanaq; mysteria deductus fuerit; ita vt ardorem ignis diuini, in sua interioritate continuò succensum persentiscat, relicto meditationis explicito modo; ad aspirationis statum transit; quo ita faciliùs, & magis expedite inueniat, quem diligit anima eius, pro vt in sequentibus dicetur, &

- I. *Quid sit Aspiratio, & quæ eius conditio.*
- II. *Aspirationes vnde sumenda, & quis ordo in eis seruandus sit.*
- III. *Quod aspirationes non nimis multiplicatæ transcant in contemplationem.*
- IV. *Aspirans quare facile distrahatur.*

V. *Quod*